

บทที่ 3

การบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. 2544

ในบทที่ 3 นี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ๙ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในกฎหมายฉบับนี้เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะทำให้สินทรัพย์ด้อยคุณภาพกลับกลายมาเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณภาพ และลดสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL ออกจากระบบสถาบันการเงินให้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวสถาบันการเงิน ลูกหนี้ และระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะศึกษาถึงวิธีการของการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของ บสท. นั้น เราควรที่จะศึกษาและทำความเข้าใจถึงความหมายของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ประเภทของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอน หลักเกณฑ์และวิธีการของการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินไปยัง บสท. ตลอดจนผลของการโอนดังกล่าวก่อน

3.1 การโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ

ก่อนที่ บสท. จะเริ่มดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้น บสท. จะต้องรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ก่อน ซึ่งสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. จะรับโอนจะต้องเป็นสินทรัพย์ที่มีความหมายและประเภทตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3.1.1 ความหมายของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (Non-Performing Assets)

มาตรา 3 แห่งพระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 ได้ให้นิยามของคำว่า “สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ” ว่า สินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นสินทรัพย์ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ หรือเป็นสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

จากคำนิยามในมาตรา 3 ดังกล่าว สามารถกล่าวได้ว่า สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ หมายความว่ารวมถึงหนี้ของลูกหนี้ที่เข้าข่ายจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย หรือสงสัยจะสูญ ตามเกณฑ์การจัดชั้นหนี้ของธนาคาร และหมายความว่า เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้¹ หรือ Non-Performing Loans – NPLs ซึ่งหมายถึง หนี้ของลูกหนี้ที่มีการค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเกิน 3 เดือน หรือในกรณีที่มีการค้างชำระไม่เกิน 3 เดือน แต่มีความไม่แน่นอนในการชำระหนี้

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่สถาบันการเงินต้องโอนไปให้ บสท. จะต้องเป็นสินทรัพย์จัดชั้นตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และจะเป็นสินทรัพย์จัดชั้นเพียง 4 ชนิด จากสินทรัพย์จัดชั้นทั้งหมด 6 ชนิด ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL กล่าวคือ สินทรัพย์จัดชั้นตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับลงวันที่ 17 มีนาคม 2543² มีทั้งหมด 6 ชนิด ซึ่งได้แก่สินทรัพย์จัดชั้นปกติ สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ และสินทรัพย์จัดชั้นสูญ แต่สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่จะโอนจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ไปให้ บสท. จำกัดไว้เพียง 4 ชนิดเท่านั้น ซึ่งได้แก่สินทรัพย์ดังต่อไปนี้

- (1) สินทรัพย์จัดชั้นสูญ (Loss)
- (2) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ (Doubtful of Loss)
- (3) สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย (Doubtful)
- (4) สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน³ (Sub-standard)

เหตุที่ บสท. จำกัดสินทรัพย์จัดชั้นที่จะรับโอนไว้เพียงแค่ 4 ชนิดก็เนื่องจากสินทรัพย์จัดชั้นปกติ (Normal) ไม่ถือว่าเป็นสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เนื่องจากเป็นสินเชื่อที่เป็นปกติ และไม่มีสินเชื่อผิวนัด ส่วนสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ (Special Mention) เป็นสินเชื่อที่ผิวนัดเพียงแค่ 1-3 เดือน ซึ่งสถาบันการเงินสามารถแก้ไขได้เอง และไม่ยากเกินเยียวยา

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงความหมายของคำว่า “สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้” หรือ “NPL” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขประกาศเรื่องสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ของสถาบันการเงิน เช่น ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ได้กันสำรองครบร้อยละ 100 ซึ่งสถาบันการเงินได้ตัดจำหน่ายออกจากบัญชีแล้ว และได้มีการบันทึกกลับเข้ามาในบัญชี และลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ ซึ่งสถาบันการเงินได้กันสำรองครบร้อยละ 100 แล้วสำหรับส่วนที่ไม่มีหลักประกัน ไม่นับรวมเป็น NPL เป็นต้น (หนังสือเวียนธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 27 ก.พ.45)

² เหตุที่ผู้เขียนอ้างถึงประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 เนื่องจากประกาศ ฯ ฉบับนี้เป็นประกาศ ฯ ที่มีผลใช้บังคับอยู่ ณ ขณะที่มีการพิจารณาร่าง พรก. บริษัทยุทธศาสตร์สินทรัพย์ไทย ฯ นี้

³ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 30

ในเดือนเมษายน 2544 ซึ่งเป็นช่วงที่กำลังมีการพิจารณาร่างพระราชกำหนด
บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยอยู่ สถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชนมีจำนวนสินทรัพย์ด้อยคุณ
ภาพ หรือสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือ NPL ตาม 4 ข้อข้างต้น ดังนี้*

สถาบันการเงิน	จำนวน NPL (บาท)
ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ (ธ.นครหลวงไทย, ธ.ไทยธนาคาร, ธ.ศรีนคร และ ธ.กรุงไทย)	305,700,000,000
ธนาคารพาณิชย์เอกชน	481,400,000,000
บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์	34,100,000,000
บริษัทบริหารสินทรัพย์สุโขวิทย์และ บริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพ	559,200,000,000
บริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชน	13,100,000,000
รวมจำนวน NPL ทั้งระบบ	1,393,500,000,000

* ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

3.1.2 ผลกระทบของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพต่อสถาบันการเงินและภาคธุรกิจ

จากตัวเลขสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวน 1.393 ล้านบาทข้างต้น คิดเป็น
ประมาณร้อยละ 32.9 ของสินเชื่อทั้งระบบ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสัดส่วนที่สูงมาก และเป็นสิ่งที่กระทบ
ต่อความมั่นคงต่อระบบสถาบันการเงินของประเทศโดยตรง และเป็นตัวที่กดดันให้เศรษฐกิจของ
ประเทศฟื้นตัวได้ช้ากว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งผลกระทบของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนสูงดัง
กล่าวมีดังต่อไปนี้

- (1) ต้นทุนของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้นมากจากภาระการกันสำรองที่เพิ่มสูงขึ้น
- (2) ชีตความสามารถในการแสวงหารายได้จากส่วนต่างของดอกเบี้ยลดต่ำลง
- (3) ผลประกอบการขาดทุนสูง ทั้งจากภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมากและดอกเบี้ย
รับจากเงินที่ให้สินเชื่อลดลง
- (4) สถาบันการเงินระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อมาก จนทำให้ภาคธุรกิจชะงัก
งันเพราะขาดสภาพคล่อง
- (5) ภาคธุรกิจที่ขาดสภาพคล่อง ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ ก่อให้เกิด
การชะลอการผลิต การลงทุน การจ้างงาน ลดระดับอุปสงค์รวม และกำลังซื้อ
ของประชาชนในระบบเศรษฐกิจ

3.1.3 สถาบันการเงินที่มีสิทธิโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

คณะกรรมการ บสท. สามารถกำหนดให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่ บสท. ได้ ซึ่งสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวมีสองประเภท ได้แก่

(1) สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว ซึ่งได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ เช่น ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารศรีนคร ธนาคารไทยธนาคาร และธนาคารกรุงไทย และ บริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐ เช่น บริษัทบริหารสินทรัพย์เพชรบุรี เป็นต้น

(2) สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นที่เป็นของเอกชน ซึ่งได้แก่ ซึ่งได้แก่ ธนาคารพาณิชย์เอกชน, บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์, บริษัทบริหารสินทรัพย์ สุขุมวิท, บริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพ และ บริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนอื่นๆ

3.1.4 หลักเกณฑ์ของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ บสท. รับโอน

การกำหนดให้มีการโอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพไปยัง บสท. นั้น กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน 3 กรณีด้วยกัน ดังนี้

(1) กรณีของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนฟื้นฟู หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วเป็นผู้โอน พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มาตรา 30 กำหนดให้โอนสินทรัพย์ที่จัดเป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ดังต่อไปนี้ทั้งหมดให้แก่ บสท. ภายในเวลาที่ บสท. กำหนด

- ก. สินทรัพย์จัดชั้นสูญ
- ข. สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ
- ค. สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย
- ง. สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน (มาตรา 30)

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวข้างต้นให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาลโดยศาลยังมีได้มีคำพิพากษาด้วย แต่ไม่รวมถึงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด หรือให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ทั้งนี้การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เพื่อให้ บสท. มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีเจ้าหนี้เดิมเป็นสถาบันการเงินของรัฐทั้งหมด อันจะทำให้การบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม บสท. ได้ออกประกาศกำหนดลักษณะของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ไม่เข้าอยู่ในข่ายที่ต้องโอนไปยัง บสท. ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- ก. ลูกหนี้ที่ศาลล้มละลายมีคำสั่งเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการแล้วก่อนวันโอน
- ข. ลูกหนี้ที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์นั้นได้ยื่นฟ้องต่อศาล และศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปหรือไม่ หรือที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาดแล้วก่อนวันโอน
- ค. ลูกหนี้ที่ชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้ว
- ง. สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มาจากกรณำหมายขององค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน
- จ. ลูกหนี้ที่ได้มีการตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นหนังสือก่อนวันโอน และลูกหนี้ยังไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่ได้ตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ก่อนวันโอน
- ฉ. ลูกหนี้ที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกันซึ่งมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าทางบัญชีของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ
- ช. ลูกหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่ถูกระงับกิจการโดยกระทรวงการคลัง หรืออยู่ในขั้นตอนการชำระบัญชี

(2) กรณีของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ (1) มาตรา 31 ยังกำหนด บสท. มีสิทธิรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวได้อีกด้วย โดยสินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

- ก. เป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูง, สินทรัพย์จัดชั้นสูงจะสูญเสีย, สินทรัพย์จัดชั้นสูงเสีย, สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543
- ข. เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่มีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน
- ค. ลูกหนี้ที่รับโอนต้องเป็นนิติบุคคลและมีฐานะเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์มาเป็นลูกหนี้ในฐานะผู้ค้าประกันด้วยหรือไม่ก็ตาม
- ง. มูลค่าของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบัญชีของทุกสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์รวมกันสำหรับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนเงินตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป
- จ. สินทรัพย์ด้อยคุณภาพนั้นยังมิได้มีความตกลงเป็นหนังสือปรับโครงสร้างหนี้ใหม่ภายใน 30 วันนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ และมีได้เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลายแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ⁴
- ฉ. สินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวให้รวมถึงสินทรัพย์ที่มีการฟ้องคดีอยู่ในศาลโดยศาลยังมิได้มีคำพิพากษาด้วย แต่ไม่รวมถึงสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาดแล้ว⁵

ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ของรัฐสามารถโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไปยัง บสท. ได้ จึงเป็นการเพื่อเปิดโอกาสให้แก่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนที่ประสงค์จะโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. ให้สามารถกระทำได้ รวมไปถึงสถาบันการเงินยังสามารถลดจำนวนตัวเลขของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันของตนได้

(3) กรณีที่ลูกหนี้ซึ่งมีหนี้อยู่กับสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ ร้องขอให้โอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของตนไปยัง บสท. บสท. ก็สามารถที่จะรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพดังกล่าวนั้นไว้ได้

⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 31 วรรค 1

⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 31 วรรค 2

อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ที่มีสิทธิร้องขอโอนหนี้ไปยัง บสท. ตามข้อนี้ต้องเป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพประเภทสินทรัพย์จัดชั้นสูง, สินทรัพย์จัดชั้นสูงจะสูญ, สินทรัพย์จัดชั้นสูง, สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งเป็นสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มิได้โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพรายของตนไปยัง บสท. ซึ่งลูกหนี้ตามข้อนี้สามารถร้องขอต่อคณะกรรมการให้พิจารณาสั่งการให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของตนมาให้ บสท. ได้ โดยให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งการให้ บสท. ดำเนินการแจ้งให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพดังกล่าวมาให้ บสท. ภายในเวลาที่กำหนด⁶ หากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ใดไม่โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพตามคำสั่งของ บสท. ให้จ่ายค่าชดเชยเป็นรายวัน วันละห้าแสนบาท เงินจำนวนดังกล่าวให้นำมาลดหย่อนหนี้ของลูกหนี้นั้น⁷ ทั้งนี้ หลักกฎหมายดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์สามารถร้องขอให้โอนหนี้ของตนมายัง บสท. ได้ด้วย

3.1.5 ผลของการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

การโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ทั้งของรัฐและของเอกชนไปให้ บสท. ตามมาตรา 30 และ 31 จะมีผลดังต่อไปนี้

(1) หลักประกันของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพต้องถูกโอนไปตามหนี้ของสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้นด้วย

ในการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่ บสท. สิทธิเรียกร้อง หรือภาระผูกพันอื่นใดทั้งหมดที่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มีต่อลูกหนี้ ต้องโอนไปเป็นของ บสท. ด้วย โดยผู้โอนต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้อง หรือภาระผูกพันอื่นใดให้ บสท. ทราบโดยละเอียด⁸ หากแจ้งไม่ครบถ้วนและเป็นเหตุให้ บสท. ได้รับความเสียหายในภายหลัง ผู้โอนจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวตามสัดส่วนแห่งการกระทำ โดย บสท. จะหักกลบลบหนี้จากเงินกำไรที่จัดสรรให้แก่ผู้โอนในส่วนของสินทรัพย์นั้นก็ได้⁹ ยกตัวอย่างเช่น สิทธิเรียกร้องใกล้เคียง

⁶ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง

⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 33 วรรคสอง

⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 37

⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 37 วรรค 2

ขาดอายุความแล้วหรือลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ต้องใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ก่อน หรือที่ดินที่ที่เป็นหลักประกันมีภาระผูกพันกับที่ดินแปลงอื่นโดยตกอยู่ในภาระจำยอมให้ใช้ทางเดินผ่าน แต่สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์มิได้แจ้งให้ครบถ้วน เป็นเหตุให้ บสท. ได้รับความเสียหาย ดังนี้ สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวตามสัดส่วนแห่งการกระทำด้วย¹⁰

(2) บสท. ต้องแจ้งการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้ลูกหนี้ทราบก่อนวันโอนโดยประกาศทางหนังสือพิมพ์

ก่อนที่จะมีการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพไปให้แก่ บสท. บสท. ต้องลงโฆษณารายการหรือรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย 1 ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 วัน หรือจะบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้แต่ละรายก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวการโอนตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์¹¹

การโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนี้ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดยการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ตามนัยของมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อทำเป็นหนังสือระหว่างผู้โอนและผู้รับโอน นอกจากนี้จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือให้ลูกหนี้ยินยอมเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะยกขึ้นต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกไม่ได้ ตามพระราชกำหนดฉบับนี้ ผู้โอนหนี้ก็คือสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ ผู้รับโอนคือ บสท. ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 จะต้องมีการบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ แต่บทบัญญัติมาตรา 38 ของพระราชกำหนดฉบับนี้เป็นบทบัญญัติพิเศษเพียงแต่ให้ บสท. ในฐานะผู้รับโอนหนี้สามารถบอกกล่าวลูกหนี้โดยวิธีการต่างๆดังกล่าวแล้วแทนการบอกกล่าวตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ และถือว่าการโอนดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

¹⁰ ไพโรจน์ อารักษ์ชา, คำอธิบายกฎหมายบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), หน้า 46.

¹¹ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 38

(3) บสท. ต้องออกหลักฐานการรับโอนให้แก่ผู้โอน

ตามหลักเกณฑ์ข้อนี้ เมื่อ บสท. รับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพจากสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์แล้ว บสท. ต้องออกหลักฐานการรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพให้แก่ผู้โอน และเมื่อออกหลักฐานดังกล่าวแล้ว ย่อมมีผลทำให้การโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพนั้นผูกพันบุคคลภายนอก ผู้จ้างเอง ผู้จ้างนำ และผู้ค้ำประกัน นับแต่วันที่ บสท. ออกหลักฐานดังกล่าวให้¹²

(4) หลักประกันที่เกี่ยวข้องจะต้องโอนมาพร้อมกับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพด้วย

เมื่อสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ได้โอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพไปยัง บสท. แล้ว ผู้โอนมีหน้าที่ที่จะต้องโอนหลักประกันที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเหล่านั้นไปให้ บสท. ด้วยตามที่ระบุไว้ในมาตรา 39 นอกจากนี้ยังต้องมีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนด้วย โดยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียนให้แก่บสท. ทันที ซึ่งในที่นี้ก็คือเจ้าพนักงานที่ดินจะต้องแก้ไขทางทะเบียนทันที และกฎหมายถือว่ามิผลผูกพันบุคคลภายนอกนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการทางทะเบียน โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนดังกล่าวด้วย¹³

(5) ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนผู้โอนสินทรัพย์

เนื่องจากมาตรา 30 วรรค 6 กำหนดให้สินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่มีการฟ้องร้องคดีอยู่ในศาลแล้วแต่ยังไม่ได้พิพากษา ก็สามารถโอนมายัง บสท. ได้ และ บสท. จะขอให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีดังกล่าวหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นในมาตรา 41 จึงกำหนดว่าในกรณีที่ บสท. ไม่ต้องการให้จำหน่ายคดี ก็สามารถสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนผู้โอนได้ด้วย เสมือนหนึ่งเข้าแทนที่คู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั่นเอง และหากคดีดังกล่าวศาลมีคำพิพากษาแล้วก็ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นด้วย ในการเข้าแทนที่คู่ความดังกล่าว บสท. ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการยึด การขายทอดตลาดหรือการจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วย

¹² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 39

¹³ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 40

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจาก มาตรา 30 กำหนดว่าลูกหนี้หรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ฟ้องต่อศาลแล้วก็สามารถโอนให้แก่ บสท. ได้ ดังนั้นมาตรา 41 จึงกำหนดให้ บสท. ซึ่งรับโอนลูกหนี้ดังกล่าวมามีสิทธิเข้าสวมสิทธิเป็น คู่ความแทนที่สถาบันการเงินเจ้าหนี้เดิมซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนั้น และหากคดีนั้นมีคำพิพากษาแล้วก็ ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวด้วย แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดว่าจะ ให้ บสท. เข้าสวมสิทธิแทนที่โจทก์เดิมภายในกี่วันและด้วยวิธีการใด ซึ่งข้อนี้จะมีช่องว่างเกิด ปัญหาขึ้นได้ เนื่องจากเจ้าหนี้หรือโจทก์เดิมนั้นเมื่อโอนลูกหนี้หรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพรายนั้น ไปให้กับ บสท. แล้ว ก็หมดภาระและไม่มีอำนาจที่จะดำเนินคดีนั้นต่อไปอีก ขณะเดียวกัน บสท. ก็ยังไม่เข้ามาทำหน้าที่เป็นโจทก์ เพราะในกรณีเช่นนี้ศาลจะไม่ทราบว่าการโอนนั้นเป็นลูกหนี้ สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่โอนไป บสท. แล้ว ซึ่ง บสท. จะต้องยื่นคำร้องแถลงเข้ามาอีกฉบับหนึ่ง พร้อมกับใบแต่งตั้งนายเข้ามาใหม่เพื่อสวมสิทธิของโจทก์เดิม ขั้นตอนดังกล่าวจะต้องใช้เวลาพอสมควรเนื่องจากหนี้หรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมานั้นมีจำนวนเป็นหมื่นราย ขณะ เดียวกันจำเลยหรือลูกหนี้ในคดีดังกล่าวก็คงไม่ยอมให้เสียโอกาสหรือเสียสิทธิในการดำเนินคดี ของตนไป เช่น เมื่อถึงวันนัดพิจารณาปรากฏว่าฝ่าย บสท. ซึ่งเป็นโจทก์ใหม่ยังไม่ได้เข้ามาในคดี ซึ่งอาจถือว่าขาดนัดพิจารณา อาจเป็นเหตุให้ศาลจำหน่ายคดีหรือพิพากษาให้โจทก์คดีนั้นแพ้คดี ก็ได้¹⁴ ทางแก้ปัญหาดังกล่าวที่ดีที่สุดคือ เจ้าหนี้หรือโจทก์เดิมควรที่จะยื่นคำแถลงให้ศาลทราบและ ขอให้ศาลเลื่อนคดีไปสักระยะหนึ่งเพื่อรอให้ บสท. เข้ามาเป็นโจทก์สวมสิทธิแทนตน แต่ทางปฏิบัติ ที่ บสท. กระทำอยู่ในขณะนี้ก็ได้แก่การที่ บสท. มอบอำนาจให้ทนายความของสถาบันการเงินหรือ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เดิมเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไปแทน บสท. เลย ซึ่งการมอบอำนาจดังกล่าวเกิดขึ้นทันทีที่มีการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพไปยัง บสท.

(6) การตกลงตีโอนหลักทรัพย์จำนวนเพื่อชำระหนี้ให้แก่ บสท.

สินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ บสท. รับโอนมานั้น หากมีทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จำนวน หรือจำนวน่าไว้เป็นประกันด้วย เมื่อรับโอนมาแล้ว ลูกหนี้และ บสท. อาจจะตกลงตีโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวเพื่อชำระหนี้ให้แก่ บสท. โดยไม่ต้องฟ้องร้องบังคับคดีก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ บสท. จะกำหนด¹⁵ ซึ่ง บสท. ได้ออกประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ ลงวันที่ 26 ตุลาคม 2544

¹⁴ มานิต วิทยาเต็ม, คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2544), หน้า 41.

¹⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 42

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางให้ บสท. ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ นำไปใช้ปฏิบัติในกรณีที่ลูกหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่สถาบันการเงินต่างๆ ได้โอนมายัง บสท. มีความประสงค์จะขอตีราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจำนอง จำน่า หรือวางเป็นประกัน หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ บสท. เห็นควรให้รับตีราคาโอนชำระหนี้ ซึ่งเมื่อได้มีการตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวโอนชำระหนี้ให้แก่ บสท. แล้วในบางกรณีอาจจะมีผลทำให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากการชำระหนี้

สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการตีทรัพย์สินชำระหนี้ นั้น บสท. ได้กำหนดเงื่อนไขทั่วไปไว้ว่า บสท. สงวนสิทธิในการเลือกทรัพย์สินที่นำมาตีราคาโอนชำระหนี้ให้แก่ บสท. และ บสท. จะรับตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ในราคาเท่ากับยอดหนี้คงค้าง และจะไม่พิจารณาเป็นส่วนเกินของมูลค่าให้แก่ผู้ที่นำทรัพย์สินมาตีราคาโอนชำระหนี้ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าสูงกว่ายอดหนี้คงค้าง นอกจากนี้ลูกหนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการประเมินราคาทั้งหมด โดยทรัพย์สินที่ บสท. จะรับโอนเพื่อชำระหนี้จะต้องเป็นเงินสด หรือเงินฝาก ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หลักทรัพย์ทั้งที่มีการซื้อขายและไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตราสารหนี้ที่ออกโดยภาครัฐ เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ตั๋วเงินคลัง รวมไปถึงตราสารหนี้ที่ออกโดยภาคเอกชน เช่น หุ้นกู้ เป็นต้น¹⁶

เมื่อลูกหนี้ได้มีการตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวโอนชำระหนี้ให้แก่ บสท. ตามมาตรา 42 และตามหลักเกณฑ์นี้ แล้ว และทำให้ยอดหนี้คงค้าง ณ วันที่มีการตีราคาทรัพย์สินดังกล่าวโอนชำระหนี้หมดสิ้นไป ย่อมจะทำให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการชำระหนี้ทันที

(7) ผู้โอนไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพและการโอนหลักประกันมาให้แก่ บสท.

กรณีที่ บสท. รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ดี รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสำหรับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ดี การโอนสินทรัพย์เนื่องจากการปรับโครงสร้างหนี้ หรือการปรับโครงสร้างกิจการตามพระราชกำหนดนี้ บสท. ได้รับสิทธิพิเศษตามกฎหมาย โดย บสท. จะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและภาษีอากรตามกฎหมายทั้งปวง¹⁷ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของ บสท.

¹⁶ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทยเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้

¹⁷ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 43

3.2 การบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

การบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากที่ บสท. รับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินแล้ว และเป็นขั้นตอนที่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของพระราชกำหนดฉบับนี้ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ก็ได้ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่ บสท. สามารถบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพได้อย่างกว้างขวาง โดยสามารถดำเนินการในลักษณะเพื่อให้สินทรัพย์ด้วยคุณภาพจบลงในเวลารวดเร็ว กล่าวคือ ถ้า บสท. เห็นว่าลูกหนี้หรือสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่สามารถแก้ไขปรับปรุงได้ ก็จะสั่งให้ดำเนินการไปตามวิธีการต่าง ๆ หากแก้ไขไม่ได้ก็จะจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาชำระหนี้ให้จบสิ้น

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอศึกษาการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเฉพาะกรณีการปรับโครงสร้างกิจการซึ่งเป็นหนึ่งในสามวิธีที่ บสท. ใช้ในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ อย่างไรก็ตามการที่จะเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาของกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการโดยละเอียดนี้ จำเป็นจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพทั้งสามวิธีพร้อมทั้งบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องทั้งหมดตามพระราชกำหนดนี้เสียก่อน เนื่องจากการปรับโครงสร้างกิจการยังมีความเกี่ยวข้องกับวิธีการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพวิธีอื่นอีกด้วย

พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 53 ได้ให้อำนาจแก่ บสท. ในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่รับโอนมาไว้ 3 วิธี ดังต่อไปนี้

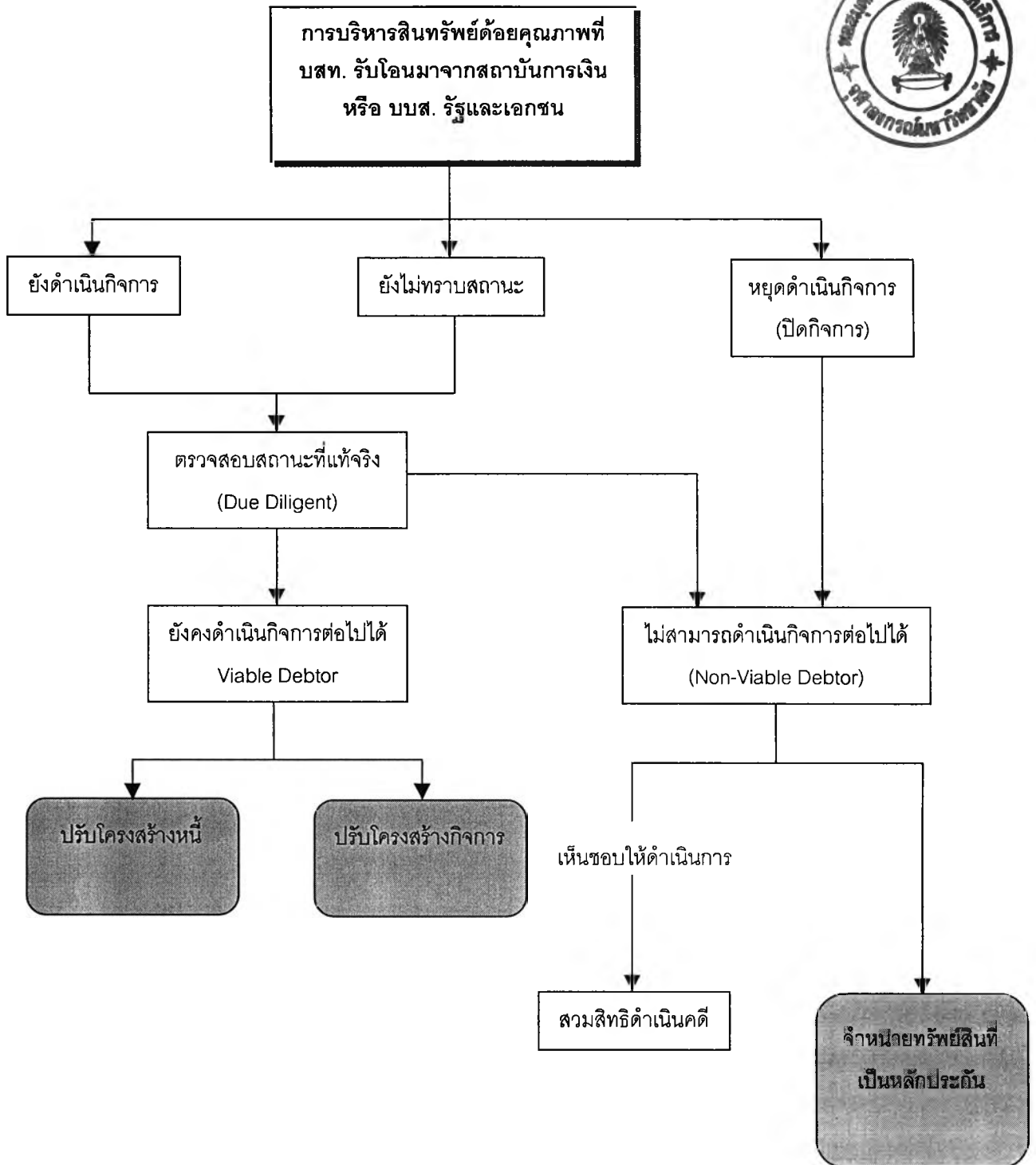
- (1) การปรับโครงสร้างหนี้
- (2) การปรับโครงสร้างกิจการ
- (3) การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสินทรัพย์รายใด ควรจะใช้วิธีการบริหารอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดแบ่งสินทรัพย์ออกเป็นหมวดหมู่ตามประเภทธุรกิจของลูกหนี้¹⁸ แล้วให้พนักงาน บสท. หรือผู้บริหารกองทรัพย์สินจัดทำความเห็นเกี่ยวกับสถานะของลูกหนี้ และพิจารณาถึงวิธีการบริหารทรัพย์สินโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจการต่อไปของลูกหนี้ รวมทั้งความสุจริต ความร่วมมือ และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ประกอบกันด้วย¹⁹

¹⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 54

¹⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 56

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ บสท. รับโอน

3.2.1 การปรับโครงสร้างหนี้ (Debt Restructuring)

การปรับโครงสร้างหนี้เป็นการดำเนินการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพหรือแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาโดยใช้กระบวนการที่ บสท. กับลูกหนี้ สม่ครใจแก้ไขปัญหาร่วมกันในการดำเนินการชำระหนี้ตามเงื่อนไขข้อตกลงที่กำหนดกันขึ้นใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ บสท. มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือได้รับส่วนสูญเสียบางส่วนต่ำสุด หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการต่อไปของลูกหนี้ โดยเฉพาะลูกหนี้ของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาการชำระหนี้เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ แต่ยังมีแนวโน้มที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้²⁰ ทั้งนี้ การปรับโครงสร้างหนี้เป็นวิธีการหนึ่งของ บสท. ในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ หรือหนี้ NPL ที่รับโอนมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ และให้ลูกหนี้ที่สุจริตอยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด และเพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการเดิมหรือเริ่มกิจการใหม่ได้ต่อไป โดยไม่ต้องใช้กระบวนการทางศาล

3.2.1.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้

สำหรับหลักเกณฑ์ของ บสท. ในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ บสท. ได้มีประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ไว้ดังนี้

(1) ลูกหนี้ได้ลงนามในหนังสือรับสภาพหนี้ที่ บสท. กำหนด และมีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่ากิจการของลูกหนี้อยู่ในสถานะที่จะดำเนินการต่อไปได้ หรือเริ่มกิจการใหม่ได้ และมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ หรือ

(2) มีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าการดำเนินกิจการของลูกหนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หรือ

(3) ลูกหนี้นำทรัพย์สินอื่นที่ปราศจากภาระผูกพันใด ๆ มาเป็นหลักประกันเพิ่มให้แก่ บสท. ด้วยมูลค่าของทรัพย์สินที่คณะกรรมการบริหารยอมรับได้ หรือผู้ค้ำประกันมีฐานะทางการเงินดีและยอมตนชำระหนี้คืนให้แก่ บสท. หรือ

(4) การปรับโครงสร้างหนี้จะเป็นประโยชน์มากกว่าการดำเนินการโดยวิธีอื่น²¹

¹⁹ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สมาคมนิติศาสตร์. การสัมมนาทางวิชาการเรื่องการประណหนี้...ทางเลือกเพื่อทางรอด. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

²¹ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ข้อ 13

ในการปรับโครงสร้างหนี้ หาก บสท. พิจารณาแล้วเห็นว่าลูกหนี้อยู่ในข่ายที่จะสามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้ตามหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งในสี่ข้อข้างต้น บสท. ก็จะพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้นายนั้น ๆ โดยการปรับโครงสร้างหนี้ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน พรก. บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ มาตรา 57 และตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่องหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ

3.2.1.2 วิธีการในการปรับโครงสร้างหนี้

มาตรา 57 วรรคสอง ได้กำหนดวิธีการในการปรับโครงสร้างหนี้และให้อำนาจแก่ บสท. ในการดำเนินการกับลูกหนี้ ดังนี้

(1) การผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้

การยินยอมผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ มีลักษณะเป็นการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้เป็นกรณีพิเศษโดยที่ลูกหนี้ปกติทั่วไปจะไม่มีกรได้รับการผ่อนปรนดังกล่าว โดยมาตรา 57 วรรคสองกำหนดให้ บสท. อาจผ่อนปรนการชำระหนี้ให้ลูกหนี้ได้หลายวิธี เช่น การลดเงินต้น ลดดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาที่จะค้ำหนดดอกเบี้ย หรือขยายระยะเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นให้แก่ลูกหนี้ และในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อให้ความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกันและรวดเร็ว อาจผ่อนปรนภาวะในการชำระหนี้ไว้เป็นการทั่วไปให้แก่ลูกหนี้ทั้งหมดหรือบางประเภทก็ได้ โดยระยะเวลาและจำนวนเงินที่ชำระหนี้ และการพิจารณาปรับลดหนี้เงินต้น หรือดอกเบี้ยค้างชำระ จะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับความสามารถในการชำระหนี้ตามกระแสเงินสดของลูกหนี้ด้วย²²

อย่างไรก็ตาม การลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ตามภาวะตลาด หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า หรือการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ออกไป โดยมีการตกลงให้มีระยะเวลาปลอดหนี้ (Grace Period) โดยลูกหนี้ยังคงจ่ายชำระดอกเบี้ยในอัตราที่ระบุไว้ในสัญญาเดิม และ บสท. วิเคราะห์แล้วคาดว่าจะได้รับชำระเงินต้นและดอกเบี้ยคืนครบถ้วนตามสัญญาการให้กู้ยืม จะไม่ถือว่าเป็นการปรับโครงสร้างหนี้แต่อย่างใด

²² ประกาศคณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 14 และ ข้อ 16

(2) การแปลงหนี้เป็นทุน (Debt-to-Equity Swap)

การแปลงหนี้เป็นทุนหมายถึงการแปลงหนี้ของลูกหนี้ให้เป็นส่วนทุนในกิจการของลูกหนี้ กล่าวคือหนี้จะกลายเป็นหุ้นในกิจการ โดยหุ้นจำนวนดังกล่าวจะถือโดยเจ้าหนี้ที่แปลงหนี้เป็นทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยของลูกหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ บสท. โดยให้ บสท. แปลงภาระหนี้เป็นการเข้าไปถือหุ้นของลูกหนี้ ซึ่งทำให้ลูกหนี้ปลดภาระที่จะต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยในส่วนนั้น เพราะ บสท. ได้เปลี่ยนสถานะจากเจ้าหนี้เป็นผู้ถือหุ้น และเพื่อความสะดวกในการแปลงหนี้เป็นทุน พรก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ ได้ให้อำนาจ บสท. สามารถหักกลบลบหนี้กับลูกหนี้ ในจำนวนเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้อยู่กับ บสท. เป็นค่าหุ้นได้ทันที โดยไม่ต้องชำระค่าหุ้นเป็นตัวเงินให้แก่ลูกหนี้

สำหรับเงื่อนไขการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้โดยวิธีการแปลงหนี้เป็นทุนนั้น บสท. จะพิจารณาแปลงหนี้เป็นทุนก็ต่อเมื่อลูกหนี้ได้ทำการลดทุนเพื่อรับรู้ส่วนขาดทุนสะสมเรียบร้อยแล้วเท่านั้น และ บสท. จะต้องได้สิทธิถือหุ้นหลังแปลงหนี้เป็นทุนในสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ ยี่สิบห้าของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว และการแปลงหนี้เป็นทุนจะแปลงได้ในราคาที่ไม่เกินราคาตามมูลค่าทางธุรกิจ (Book Value) ทั้งนี้ ราคาดังกล่าวจะต้องไม่เกินมูลค่าที่ตราไว้ (Par Value) อีกด้วย นอกจากนี้ บสท. ยังสามารถที่จะจำหน่ายหุ้นดังกล่าวคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกัน ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งในหรือนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ได้²³

(3) การรับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องเพื่อชำระหนี้

การรับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องจากลูกหนี้เพื่อชำระหนี้เป็นการปรับปรุงโครงสร้างหนี้วิธีหนึ่งที่ช่วยให้ บสท. ได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ โดยการตีราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อโอนชำระหนี้ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข เรื่องการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ ซึ่งกำหนดว่า บสท. จะรับตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ในราคาเท่ากับยอดหนี้คงค้าง และจะไม่พิจารณาคืนส่วนเกินของมูลค่าให้แก่ผู้ที่นำทรัพย์สินมาตีราคาโอนชำระหนี้ในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวมีมูลค่าสูงกว่ายอดหนี้คงค้างของ

²³ ประกาศคณะกรรมการบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 24

ลูกหนี้²⁴ นอกจากนี้ประกาศดังกล่าวยังกำหนดประเภททรัพย์สินที่จะสามารถนำมาตีราคาโอนชำระหนี้ได้ ซึ่งได้แก่ทรัพย์สินประเภทเงินสดหรือเงินฝาก ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หลักทรัพย์ทั้งที่มีและไม่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมไปถึงตราสารหนี้ที่ออกโดยภาครัฐ เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ตั๋วเงินคลัง เป็นต้น และตราสารหนี้ที่ออกโดยภาคเอกชน เช่น หุ้นกู้ เป็นต้น²⁵ แต่หากในกรณีที่ทรัพย์สินที่จะโอนไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแห่งหนี้รายนั้น การโอนเพื่อชำระหนี้ก็จะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งลูกหนี้และเจ้าของทรัพย์สินนั้นก่อน และทรัพย์สินนั้นๆ จะต้องปราศจากภาระผูกพันใด ๆ และเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องหรือเปลี่ยนมือได้²⁶

นอกจากกรณีการรับโอนทรัพย์สินชำระหนี้แล้ว บสท. ยังพิจารณากำหนดเงื่อนไขให้ลูกหนี้จำหน่ายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามแผนปรับโครงสร้างหนี้ได้ ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวอาจจะเป็นทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ปราศจากภาระผูกพันก็ได้ แต่ทรัพย์สินเหล่านั้นต้องไม่เป็นทรัพย์สินหลักทางธุรกิจ (Non-Core Asset) แต่ถ้าลูกหนี้จะจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินหลักทางธุรกิจ (Core Asset) การจำหน่ายนั้นต้องได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการบริหารด้วย²⁷

การรับโอนทรัพย์สินหรือจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ จะถือว่าการชำระหนี้ในส่วนของเงินต้นและดอกเบี้ยค้างชำระตามลำดับ และจะส่งผลให้ลูกหนี้กับผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบจากหนี้รายนั้นทันที

(4) การรับโอนหุ้นหรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้

การรับโอนหุ้นหรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้ จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เท่านั้น เนื่องจาก บสท. ไม่มีวัตถุประสงค์ในการลงทุนในกิจการของลูกหนี้

²⁴ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ ข้อ 3.2

²⁵ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตีราคาทรัพย์สินโอนชำระหนี้ ข้อ 4

²⁶ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 20

²⁷ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 23

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการที่ลูกหนี้จะได้มีเม็ดเงินใหม่เพื่อนำมาปรับปรุง หรือขยายกิจการ ที่จะทำ ให้ลูกหนี้มีรายได้มากขึ้น และสามารถนำเงินมาชำระหนี้คืน บสท. ในส่วนที่ยังขาดอยู่ได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 53 วรรคสอง แห่ง พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ บัญญัติให้อำนาจ บสท. สามารถดำเนินการให้ลูกหนี้เพิ่มทุนได้โดยไม่ต้องมีมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และสามารถ โอนหรือขายหุ้นให้แก่ บสท. ได้โดยไม่ต้องขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมก่อน ซึ่งเป็นการยกเว้นการที่ต้อง ดำเนินการตามหลักกฎหมายมาตรา 1220 และ มาตรา 1222 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พยานิชย์ และ มาตรา 137 แห่ง พรบ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535

การที่ บสท. รับโอน หรือซื้อหุ้นเพิ่มทุนของลูกหนี้ดังกล่าว ในกรณีที่มีกฎหมาย หรือข้อบังคับกำหนดว่าต้องได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบจากมติที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น หรือต้อง แจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ทราบก่อนนี้ บสท. สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้อง ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เนื่องจากมาตรา 57 วรรคสาม แห่ง พรก.บรรษัท บริหารสินทรัพย์ ฯ ให้ถือว่าความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารของ บสท. เป็นการอนุมัติ ให้ ความเห็นชอบ หรือรับทราบ หรือเป็นมติพิเศษของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ตามกฎหมาย หรือข้อบังคับที่กำหนดไว้ดังกล่าวแล้ว และหากการปรับโครงสร้างหนี้ระหว่างลูกหนี้กับ บสท. เป็น เหตุให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบ เจ้าหนี้รายนั้น ๆ ไม่อาจร้องขอให้เพิกถอนการกระทำที่ทำให้เจ้า หนี้รายอื่นเสียเปรียบ ซึ่งเป็นการยกเว้นมาตรา 237 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพยานิชย์²⁸

(5) มาตรการอื่นใดตามความเห็นชอบของคณะกรรมการ

นอกจากวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้ง 4 วิธีตามที่กำหนดไว้แล้ว กฎหมายยัง ให้อำนาจคณะกรรมการ บสท. ในการใช้มาตรการ หรือวิธีการอื่นในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของ ลูกหนี้ตามวิธีการที่คณะกรรมการ บสท. เห็นสมควรอีกด้วย โดยการพิจารณาแนวทางจะต้อง พิจารณาจากอัตราที่ได้รับชำระคืน (Recovery Rate) ตามการปรับโครงสร้างหนี้จะต้องมีค่าสูง กว่าการบังคับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และต้องมีการกำหนดระยะเวลาการปรับโครงสร้างหนี้ที่ เหมาะสม และมีการระบุถึงข้อกำหนดในการหลุดพ้นจากหนี้ และภาระค้ำประกันของลูกหนี้และผู้ ค้ำประกันอีกด้วย

²⁸ สติติย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์, "อำนาจทางกฎหมายในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย," บท บัญญัติ 57 (ตุลาคม - ธันวาคม 2544) : 38.

ในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ตามวิธีการต่าง ๆ ทั้ง 5 วิธีการข้างต้น นั้น คณะกรรมการ บสท. จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้ บสท. ปฏิบัติก็ได้ ซึ่ง บสท. จะต้องให้หลักการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ให้เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติ สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและเป็นแนวเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ทุกรายเท่าเทียมกันมากที่สุด²⁹

3.2.1.3 ผลของการปรับโครงสร้างหนี้

กฎหมายในส่วนของ การปรับโครงสร้างหนี้ ตามพรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ผลของการปรับโครงสร้างหนี้บางกรณีอาจทำให้ทั้งลูกหนี้และผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากหนี้ บางกรณีหลุดพ้นเฉพาะผู้ค้ำประกัน และในบางกรณีอาจจะต้องใช้กระบวนการทางศาลต่อไป

เมื่อลูกหนี้ ผู้บริหารของลูกหนี้ และผู้ค้ำประกัน ได้ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ และได้มีการชำระหนี้ตามที่ได้ปรับโครงสร้างหนี้แล้วทั้งหมด ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ นั้น ทั้งนี้ตาม มาตรา 58 ที่กำหนดว่าเมื่อดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว ให้ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ตามการปรับโครงสร้างหนี้ที่กำหนดไว้ทั้งหมดแล้วหลุดพ้นจากหนี้ และหนี้นั้นก็เป็นอันยุติ ยกตัวอย่างเช่น บสท. ได้กำหนดเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันโดยการลดเงินต้น ดอกเบี้ยค้าง และอัตราดอกเบี้ยปัจจุบัน พร้อมทั้งขยายระยะเวลาการชำระหนี้ออกไปเป็น 7 ปี ปรากฏว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาทุกเดือนโดยไม่มีการผิดนัดแม้แต่วงเดียว เมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้ทั้งหมดครบ 7 ปี แล้ว ดังนี้ ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากหนี้

นอกจากนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันได้ดำเนินการตามเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้บางส่วนแล้ว แม้วายังชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนมูลหนี้ แต่อาจหลุดพ้นจากหนี้ได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่การปรับโครงสร้างหนี้กำหนดให้ลูกหนี้ได้รับการผ่อนผันระยะเวลาการชำระหนี้ และลูกหนี้ได้ดำเนินการผ่อนชำระหนี้ตามระยะเวลาในการปรับโครงสร้างหนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด และหากต่อมาในขณะใดขณะหนึ่ง ลูกหนี้ได้ให้

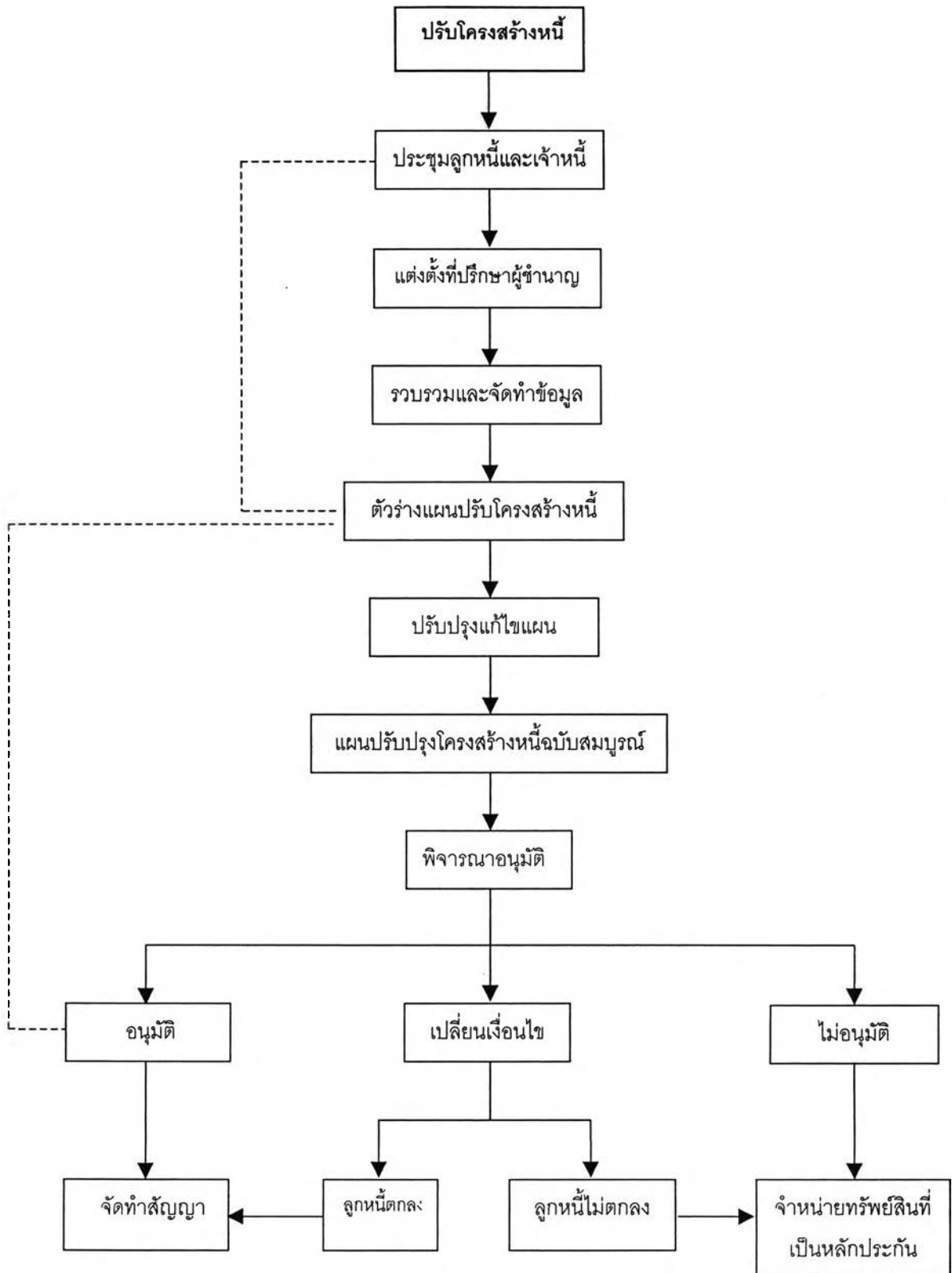
²⁹ มานิต วิทยาเต็ม, คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, หน้า 51.

หลักประกันอื่นแก่ บสท. ตามสมควรแล้ว มาตรา 58 วรรคสอง กำหนดให้ผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ เป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ที่ยังค้างชำระอยู่นั้น และการผ่อนชำระดังกล่าว บสท. อาจจะโอน หรือ มอบหมายให้บุคคลอื่นรับชำระหนี้ในส่วนที่ยังค้างอยู่ต่อไปก็ได้

(2) ในกรณีที่ลูกหนี้ได้มีการชำระหนี้บางส่วนแล้ว และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใด ที่จะนำมาชำระหนี้ได้อีก หากผู้ค้ำประกันยอมตนชำระหนี้ส่วนที่เหลือไม่น้อยกว่าสองในสาม หรือ ในจำนวนที่น้อยกว่าจำนวนดังกล่าวตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด มาตรา 58 วรรคสาม กำหนดให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันไม่ให้ความร่วมมือกับ บสท. ในการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่ บสท. สั่ง โดยที่ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ หรือลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันย้ายถ่ายเท หรือปิดบังซ่อนเร้นทรัพย์สินของตน มาตรา 58 วรรค ห้าให้อำนาจแก่ บสท. ในการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้หรือผู้ค้ำ ประกันโดยไม่ต้องดำเนินการใดส่วน และให้ศาลและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการตาม กฎหมายว่าด้วยล้มละลายต่อไป เช่น บสท. กำหนดเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้โดยลดดอกเบี้ย ค้างชำระให้ และให้ช่วงเวลาปลอดการชำระเงินต้น 3 ปี (Grace Period) พร้อมทั้งขยายระยะเวลา การชำระหนี้ออกไป 5 ปี โดยให้ลูกหนี้ผ่อนชำระเฉพาะดอกเบี้ยเกิดใหม่ ปรากฏว่าลูกหนี้ไม่ ยินยอมชำระหนี้ตามเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ลูกหนี้ยังมีรายได้ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอยู่ และเป็นจำนวนที่เพียงพอที่จะชำระหนี้คืน บสท. ได้ นอก จากนี้ ลูกหนี้ยังมีการย้ายถ่ายเทเครื่องจักรในโรงงานไปไว้ที่อื่นอีกด้วย ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าว พิจารณาได้ว่าลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไม่สุจริต ดังนี้ บสท. สามารถยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายเพื่อ ขอให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันได้โดยไม่ต้องดำเนินการใดส่วน

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการปรับโครงสร้างหนี้

3.2.2 การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (Disposal of Property being the Security)

การจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ที่เป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ซึ่ง บสท. รับโอนมา เป็นวิธีการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ และเป็นอำนาจพิเศษประการหนึ่งในการบริหารหนี้ของ บสท. ซึ่งหาก บสท. ประสงค์จะบังคับจำนองหรือ บังคับจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ พรก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ ก็บัญญัติให้อำนาจแก่ บสท. สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องขออำนาจศาล ซึ่งในการพิจารณาบังคับหลักประกันของลูกหนี้ บสท. จะพิจารณาจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ลูกหนี้หยุดหรือปิดกิจการ หรือไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้
- (2) ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับโครงสร้างกิจการ หรือยกย้ายปิดบังทรัพย์สิน หรือมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่ไม่สุจริต
- (3) ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของแผนปรับโครงสร้างหนี้หรือปรับโครงสร้างกิจการ³⁰

3.2.2.1 อำนาจของ บสท. ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

หาก บสท. ประสงค์จะดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ บสท. สามารถกระทำได้ตามที่พระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้อำนาจไว้ โดย บสท. ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ใน มาตรา 74 และ 75 ดังนี้

- (1) ก่อนที่จะนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ออกจำหน่ายได้นั้น บสท. ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้และผู้จำนองหรือผู้จำหน่ายทราบ และขอให้ชำระหนี้ทั้งหมดภายในระยะเวลา 1 เดือนนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าว และในหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวจะต้องแจ้งไปพร้อมกับการให้ชำระหนี้ด้วยว่า หากบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด บสท. จะบังคับชำระหนี้ในสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดนี้³¹
- (2) ถ้าลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำหน่าย ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 74 ให้ บสท. มีอำนาจดำเนินการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นออกจำหน่ายได้ทันที³²

³⁰ ประกาศคณะกรรมการบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ข้อ 49

³¹ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 74

³² พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 75

ในกรณีจำหน่ายทรัพย์สินที่จัดจำหน่ายเป็นประกันหนี้ยู่ นั้น บสท. สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับจำหน่ายตามมาตรา 728 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะทำให้สามารถจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ส่วนกรณีการจำหน่ายทรัพย์สินที่จำนำ ผู้รับจำนำสามารถบังคับจำนำได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลได้เช่นเดียวกับกรณีการจำนอง แต่ต้องนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดตามมาตรา 764 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดียวกับการบังคับจำหน่าย³³

3.2.2.2 วิธีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ บสท. มีอำนาจดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันทั้งการจำนองและจำนำ ตามมาตรา 76 ได้ 3 วิธี คือ

- (1) การขายทอดตลาด
- (2) การจำหน่ายโดยวิธีอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อ บสท. และลูกหนี้มากกว่าการขายทอดตลาด บสท. ก็มีอำนาจจำหน่ายโดยวิธีอื่นนั้นได้ หรือ
- (3) โดยวิธีรับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นไว้เป็นกรรมสิทธิ์ของ บสท. ในกรณีที่เห็นว่าทรัพย์สินนั้นยังไม่ควรจำหน่าย หรือเห็นว่าควรนำทรัพย์สินนั้นไปพัฒนา โดย บสท. จะต้องรับโอนในราคาที่ไม่น้อยกว่าราคาที่จะพึงได้รับจากการขายทอดตลาด

การจำหน่ายทรัพย์สินตามวิธีการข้างต้น มาตรา 77 บัญญัติให้ก่อนที่จะดำเนินการจำหน่าย บสท. จะต้องประกาศการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ โดยมีเงื่อนไขว่า บสท. จะต้องประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนวันจำหน่าย โดยลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย 1 ฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 วัน³⁴ นอกจากนี้ การประกาศล่วงหน้าดังกล่าวนั้น มาตรา 77 วรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการบอกกล่าวให้ลูกหนี้ ผู้จำนอง ผู้จำนำ ผู้ค้ำประกัน และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ทราบเกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว³⁵

³³ สติติย์ ลิมพงค์พันธุ์, "อำนาจทางกฎหมายในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย," บท
บัณฑิตย์ 57 : 42.

³⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 77

³⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 77 วรรคสอง

3.2.2.3 การคัดค้านการจำหน่ายทรัพย์สิน

บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรืออาจจะเสียประโยชน์ ซึ่งมีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จำหน่าย สามารถยื่นคำคัดค้านและชี้แจงเหตุผลในการคัดค้านพร้อมด้วยหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อบสท. ก่อนวันจำหน่ายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการ

เมื่อคณะกรรมการบริหารของ บสท. ได้รับการคัดค้านแล้ว ให้พิจารณาคำคัดค้านดังกล่าวโดยเร็ว และถ้าเห็นว่าคำคัดค้านมีเหตุผลอันสมควร ก็ให้คณะกรรมการบริหารสั่งยุติการจำหน่ายทรัพย์สินไว้ก่อนจนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินที่จะจำหน่ายให้เสร็จสิ้น แต่ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควร ก็ให้สั่งยกคำคัดค้าน พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ และดำเนินการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นต่อไป³⁶

ในกรณีที่ไม่มีกรคัดค้านภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หรือเมื่อพ้นระยะเวลาก่อนวันจำหน่ายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการแล้ว มาตรา 78 วรรคท้าย ให้ถือว่าลูกหนี้ ผู้จำนอง ผู้จำนำ ผู้ค้ำประกัน และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น ได้ให้ความยินยอมในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นแล้ว³⁷

ในกรณีที่มีผู้คัดค้านภายในกำหนดเวลา และคณะกรรมการบริหารได้ยกคำคัดค้านเสียตามมาตรา 78 ผู้เสียหายที่คัดค้านดังกล่าวอาจเรียกร้องให้ บสท. ชดใช้ค่าเสียหายจากเงินที่ได้รับการจำหน่ายทรัพย์สินก็ได้ ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าตนมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นดีกว่าลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำนำ และต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าว นั้น ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอต่อศาลภายในกำหนดสามเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้มีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น³⁸

3.2.2.4 การจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่าย

เมื่อมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ได้แล้ว เงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สิน ให้ บสท. หักค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายทรัพย์สินเสียก่อน แล้วจึงนำส่วนที่เหลือมาชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับ บสท. หากยังมีเงินคงเหลือสุทธิเท่าใด ก็ให้ส่งคืนให้แก่ลูกหนี้ ผู้จำนอง หรือผู้จำนำ แล้วแต่กรณี แต่ถ้ายังมีหนี้ที่ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันค้างอยู่เท่าใด ก็ให้นำ

³⁶ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 78 วรรคสอง

³⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 78 วรรคท้าย

³⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 79

ความในมาตรา 58 วรรคสาม มาใช้บังคับกับหนี้ที่ค้างอยู่นั้นด้วยโดยอนุโลม กล่าวคือ หากผู้ค้าประกันได้ยอมตนชำระหนี้ส่วนที่เหลือไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 หรือจำนวนที่น้อยกว่านั้น ตามที่คณะกรรมการบริหาร บสท. กำหนด ก็ให้ลูกหนี้และผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้³⁹ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถกลับสู่ฐานะที่จะกลับไปดำเนินกิจการเดิม หรือเริ่มกิจการใหม่ต่อไปได้อีกครั้งหนึ่ง

3.2.2.5 ผลของการจำหน่ายทรัพย์สินและการรับโอนทรัพย์สินของ บสท.

ในกรณีที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือ บสท. รับโอนทรัพย์สินตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 76 แล้ว กฎหมายยอมให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อ และ บสท. ผู้เป็นเจ้าของหนี้ ทั้งนี้ตามมาตรา 81 ดังนี้

- (1) สิทธิของผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริต หรือกรณี บสท. รับโอนทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตนเองไม่เสียไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีไซ้ของลูกหนี้
- (2) ห้ามมิให้บุคคลใดขอหักกลบลบหนี้ที่มีอยู่กับลูกหนี้จากจำนวนเงินที่ได้มาจากการจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่ บสท.
- (3) ห้ามมิให้มีการฟ้องร้องเพิกถอนการจำหน่ายทรัพย์สินตามวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 76 กล่าวคือ บุคคลใดก็ตามจะฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้เพิกถอนการจำหน่ายทรัพย์สินที่กระทำโดย บสท. ไม่ได้

3.3 การปรับโครงสร้างกิจการ (Business Reorganization)

การปรับโครงสร้างกิจการตาม พ.ร.ก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ บสท. มีอำนาจจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ของลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถปรับโครงสร้างในการบริหารกิจการหรือธุรกิจของลูกหนี้ และสามารถนำเงินมาชำระให้กับ บสท. ได้ และต้องการให้ลูกหนี้สามารถกลับมาประกอบกิจการได้อย่างปกติทั่วไป ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างกิจการของ บสท. นี้มีลักษณะใกล้เคียงกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากกฎหมายทั้งสองมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลที่พอมิช่องทางที่จะฟื้นฟูและปรับปรุงกิจการได้ มีโอกาสที่จะฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจที่กำลังซบเซาอยู่³⁹ ได้ และสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยปกติ โดยไม่ต้องการให้ลูกหนี้หรือผู้ประกอบการต้องปิดกิจการหรือล้มละลายไป

³⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 80

3.3.1 แนวคิดของการปรับโครงสร้างกิจการ

กฎหมายปรับโครงสร้างกิจการตาม พ.ร.ก. บริษัทยุติการสินทรัพย์ไทย นี้ มีแนวคิดที่ต้องการช่วยลูกหนี้ที่ประสบกับปัญหาจากการดำเนินธุรกิจ อันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำลง โดยใช้มาตรการการปรับโครงสร้างในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ เพื่อช่วยให้ลูกหนี้อยู่รอดได้ และสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้⁴⁰ ซึ่งกฎหมายการปรับโครงสร้างกิจการนี้ เน้นที่ความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการดำเนินการเป็นหลัก โดยการพิจารณาปรับโครงสร้างกิจการและการดำเนินการดังกล่าวจะกระทำโดย บสท. โดยตรง ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าของหนี้ โดยที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการทางด้านศาล ซึ่งจะเป็นการเสียเวลามากเกินควร และไม่ทันการณ์ต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้การปรับโครงสร้างกิจการต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ก่อนเนื่องจากกฎหมายนี้มิได้มุ่งหวังที่จะเข้าไปปรับโครงสร้างเพื่อติดตามทวงหนี้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการพยายามเข้าไปช่วยลูกหนี้เพื่อให้ประคองกิจการต่อไป จนสามารถนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ ซึ่งกฎหมายนี้เป็นกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอก และเป็นกฎหมายที่จะช่วยมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เปรียบหรือเสียเปรียบมากจนเกินไป⁴¹

3.3.2 วัตถุประสงค์ของการปรับโครงสร้างกิจการ

การปรับโครงสร้างกิจการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลูกหนี้มีรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ให้แก่ บสท. ตามที่กำหนดไว้ในแผน การจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เข้าประโยชน์ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ จะกระทำได้อีกต่อไปเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบกิจการของลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม หากการดำเนินการใด ๆ มิใช่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การดำเนินการนั้นจะกระทำมิได้⁴²

การปรับโครงสร้างกิจการจะกระทำก่อนหรือหลังการปรับโครงสร้างหนี้ตามที่กล่าวมาแล้วก็ได้ หรือจะจัดทำเป็นแผนเดียวกันก็ได้ตามมาตรา 59 วรรคท้าย แต่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ บสท. ก่อนแล้วจึงลงมือสั่งการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ได้ทันที

⁴⁰ สกิตติย์ สิมพงษ์พันธ์, "อำนาจทางกฎหมายในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย," บทบัญญัติ 57 : 39.

⁴¹ <http://www.meechai-thailand.com>

⁴² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 59 วรรคสอง

3.3.3 หลักเกณฑ์การพิจารณาการปรับโครงสร้างกิจการ

พรก. บรษัทบริหารสินทรัพย์ไทยฯ มาตรา 59 และประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 32 กำหนดให้ บสท.สามารถดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ โดยได้กำหนดคุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะได้รับการพิจารณาปรับโครงสร้างกิจการ ซึ่งต้องเข้าเงื่อนไขดังนี้

(1) ลูกหนี้ต้องเป็นนิติบุคคล

ลูกหนี้ที่จะสามารถปรับโครงสร้างกิจการได้ต้องเป็นลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล ประเภทบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ไม่ว่าจะมิบุคคลเป็นผู้ค้าประกันด้วยหรือไม่ก็ตามเท่านั้น เนื่องจากลูกหนี้ที่ บสท. รับโอนจะเป็นลูกหนี้ประเภทนิติบุคคลเท่านั้น ส่วนลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา บสท. จะไม่รับโอน ดังนั้นการปรับโครงสร้างกิจการจะกระทำได้เฉพาะนิติบุคคลเท่านั้น นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของการปรับโครงสร้างกิจการก็เพื่อต้องการให้ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ตามปกติ ดังนั้นหากลูกหนี้ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ลูกหนี้นี้ย่อมไม่สามารถดำเนินกิจการหรือกระทำการนิติกรรมใด ๆ ได้

(2) บสท. เป็นเจ้าหนี้เกินกว่าร้อยละห้าสิบ

การพิจารณาปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้รายใด ลูกหนี้รายนั้นต้องมี บสท. เป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีจำนวนหนี้เกินร้อยละห้าสิบของมูลหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ที่ปรากฏในงบดุลปีหลังสุดที่ลูกหนี้ยื่นต่อนายทะเบียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในด้านความสะดวกในการใช้อำนาจและพิจารณาการปรับโครงสร้างกิจการ เนื่องจาก บสท.จะเป็นเจ้าหนี้ซึ่งมีมูลหนี้เกินกว่ากึ่งหนึ่งของมูลหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้ และถือว่าเป็นเจ้าหนี้รายใหญ่ที่สุด จึงสามารถใช้สิทธิและดำเนินการพิจารณาแผนปรับโครงสร้างกิจการเพื่อประโยชน์ของตนเองได้สะดวกที่สุด

(3) กิจการของลูกหนี้อยู่ในสถานะที่จะดำเนินการต่อไปได้

การพิจารณาปรับโครงสร้างกิจการนี้ จะต้องมีหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่ากิจการของลูกหนี้อยู่ในสถานะที่จะดำเนินการต่อไปได้หรือการดำเนินกิจการต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งหมายความว่าสถานะของลูกหนี้ในขณะนั้นยังคงสามารถที่จะแก้ไขเยียวยาได้ โดยหากเข้ารับการปรับโครงสร้างกิจการแล้ว ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ตามปกติ และมีรายได้นำมาชำระหนี้คืน บสท. ได้ และหากลูกหนี้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ย่อมส่งผลดีต่อส่วนรวมและเศรษฐกิจของประเทศมากกว่า

(4) ลูกหนี้ต้องให้ความยินยอม

ในการปรับโครงสร้างกิจการ ลูกหนี้ต้องให้ความยินยอมหรือแสดงความจำนงเป็นหนังสือให้มีการปรับโครงสร้างกิจการ โดยยินยอมรับพันธะตามบทบัญญัติในส่วนนี้ เหตุที่ต้องกำหนดให้การปรับโครงสร้างกิจการต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ก่อนนั้น เนื่องจากกฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้ที่มีความตั้งใจที่จะดำเนินธุรกิจต่อสามารถที่จะดำเนินธุรกิจของตนต่อไปได้โดยที่กฎหมายมิได้มุ่งหวังที่จะเข้าไปปรับโครงสร้างกิจการเพื่อติดตามทวงหนี้เพียงอย่างเดียวดังเช่นที่เป็นอยู่ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการ หากแต่เป็นการพยายามเข้าไปช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อให้ประกอบกิจการต่อไป จนสามารถนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้⁴³

3.3.4 ขั้นตอนการดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการ

เมื่อคณะกรรมการบริหารอนุมัติให้มีการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้แล้ว บสท. จะต้องดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้โดยทันทีตามมาตรา 60 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

- (1) ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งผู้จัดทำแผน
- (2) เมื่อผู้จัดทำแผนจัดทำแผนเสร็จแล้ว ให้เสนอแผนต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ
- (3) หลังจากคณะกรรมการบริหารอนุมัติแผนแล้ว ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายเพื่อพิจารณาแผน
- (4) ถ้าศาลเห็นชอบกับแผน ให้มีคำสั่งอนุมัติแผนและให้ บสท. ลงโฆษณา แต่หากไม่เห็นชอบด้วย ให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ บสท. ทราบ
- (5) บสท. แต่งตั้งผู้บริหารแผนและผู้กำกับดูแลการบริหารแผน
- (6) ผู้บริหารแผนเข้าบริหารจัดการ และดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผน
- (7) ในกรณีที่ผู้บริหารแผนเห็นว่าการบริหารแผนต่อไปอาจไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ลูกหนี้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม ให้ผู้บริหารแผนรายงานพร้อมข้อเสนอแนะไปยังคณะกรรมการบริหาร เพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการ เพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการ
- (8) กรณีสิ้นสุดระยะเวลาตามแผน หรือการปรับโครงสร้างกิจการแล้วเสร็จ ลูกหนี้และผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวง

⁴³ไพโรจน์ อารักษ์ษา, คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544),

ขั้นตอนในการปรับโครงสร้างกิจการดังกล่าวมานี้ ในแต่ละข้อยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกพอสมควร ซึ่งจะขอล่าวเป็นลำดับต่อไป

3.3.5 การแต่งตั้งผู้จัดทำแผน

เมื่อคณะกรรมการบริหารของ บสท. ตกลงที่จะปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้รายใดแล้ว เบื้องต้นคณะกรรมการบริหารนั้นต้องแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้จัดทำแผน และให้ผู้จัดทำแผนที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าวเสนอแผนการปรับโครงสร้างกิจการต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยต้องจัดทำแผนให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่คณะกรรมการบริหารกำหนด⁴⁴

ก่อนลงมือทำแผน ผู้จัดทำแผนต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้จัดทำแผน ลูกหนี้ และเจ้าหนี้อื่น โดยแจ้งเป็นหนังสือให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้แต่ละรายทราบตามหลักฐานเท่าที่มีอยู่ และต้องลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน โดยระบุวัน เวลา และสถานที่ที่จะจัดให้มีการประชุม พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานที่เจ้าหนี้จะต้องนำมาแสดง⁴⁵

3.3.6 การจัดทำแผน

ในการจัดทำแผนปรับโครงสร้างกิจการ พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ และประกาศคณะกรรมการ บสท. ฯ ได้กำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับแผน

แผนปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ต้องมีรายละเอียดต่างๆ ตามมาตรา 62 คือ รายการ วิธีการ เป้าหมาย ระยะเวลาในการบริหารแผน และรายละเอียดอื่น ๆ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการบริหารของ บสท. กำหนด และต้องกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารแผนในกรณีที่ผู้บริหารแผนเป็นผู้จัดทำแผนด้วยหากการบริหารกิจการตามแผนไม่สำเร็จตามเป้าหมาย

ตามประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ข้อ 41 ได้กำหนดให้ผู้จัดทำแผนต้องระบุรายละเอียดดังต่อไปนี้ไว้ในแผนปรับโครงสร้างกิจการด้วย

⁴⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 61 วรรคแรก

⁴⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 61 วรรคสอง

- ก. เหตุผลที่ทำให้มีการปรับโครงสร้างกิจการ
- ข. หากมีเหตุผลที่จะควบหรือรวมกิจการ ให้วิเคราะห์การควบหรือรวมกิจการ และแผนการควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้
- ค. ความเห็นเรื่องความเป็นไปได้ถึงการดำรงอยู่ของกิจการของลูกหนี้รวมทั้ง แนวโน้มทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรม
- ง. รายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่างๆ ของลูกหนี้
- จ. ขั้นตอนของการปรับโครงสร้างกิจการ เช่น แผนการบริหารจัดการ การตลาด
- ฉ. สมมติฐานและประมาณการทางการเงิน แผนการและวิธีการชำระหนี้ การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ การปรับลดหนี้ การแปลงหนี้เป็นทุน การลดทุน การเพิ่มทุน และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้
- ช. แผนการดำเนินการหากมีเจ้าหนี้อื่นมาขอรับชำระหนี้เพิ่มเติม
- ซ. แนวทางการแก้ปัญหาในกรณีขาดสภาพคล่องระหว่างการปฏิบัติตามแผน
- ฌ. วิธีปฏิบัติในกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องหรือโอนหนี้
- ฎ. การก่อหนี้และระดมเงินทุน รวมตลอดถึงแหล่งของเงินทุน
- ฏ. อัตราได้รับชำระคืน (Recovery Rate) ตามแผนที่ บสท. และเจ้าหนี้จะได้รับ
- ฐ. มาตรการในการจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกหนี้
- ฑ. เงื่อนไขในการจ่ายเงินปันผลและประโยชน์อื่นใด
- ฒ. การไถ่ถอนหลักประกันและความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน
- ณ. การไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญาในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้
- ด. ชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผน และคำตอบแทน
- ด. การกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารแผนในกรณีที่ผู้จัดทำแผนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผน
- ต. ระยะเวลาดำเนินการตามแผน

(2) กำหนดเวลาการบริหารแผน

ระยะเวลาในการบริหารแผนต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้บริหารแผนรับมอบกิจการจากผู้บริหารของลูกหนี้ ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ คณะกรรมการบริหารของ บสท. จะอนุมัติให้ขยายระยะเวลาการบริหารแผนต่อไปอีกได้ไม่เกินสามปี ตามมาตรา 62 วรรคสอง

(3) การแก้ไขแผนโดยลูกหนี้

ถ้าลูกหนี้เห็นว่าแผนที่เสนอต่อคณะกรรมการบริหารของ บสท. มิได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 59 วรรคสอง เช่น มิได้ดำเนินการไปเพื่อให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ตามที่กำหนดในแผน ลูกหนี้ก็มีสิทธิร้องต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อสั่งให้ผู้ทำแผนแก้ไขปรับปรุงแผนใหม่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ แต่ถ้าคณะกรรมการบริหารอนุมัติโดยไม่แก้ไขตามที่ลูกหนี้ร้องขอก็ดี หรือลูกหนี้พบกรณีดังกล่าวหลังจากคณะกรรมการบริหารอนุมัติแผนแล้วก็ดี ลูกหนี้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการของ บสท. ได้ ในกรณีที่มีการร้องขอดังกล่าว คณะกรรมการบริหาร หรือคณะกรรมการของ บสท. แล้วแต่กรณี ต้องวินิจฉัยสั่งการโดยเร็ว⁴⁶ เมื่อคณะกรรมการดังกล่าวมีคำวินิจฉัยอย่างใดแล้วให้ถือว่าถึงที่สุด ลูกหนี้จะนำไปฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้

3.3.7 การพิจารณาแผนของศาล

แผนที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการ บสท. ตามมาตรา 62 แล้ว บสท. ยังต้องยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายเพื่อให้พิจารณาแผนดังกล่าวเพื่อขอให้ศาลให้ความเห็นชอบด้วย⁴⁷

เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ศาลจะต้องดำเนินการไต่สวนคำร้องนั้นฝ่ายเดียวเป็นการด่วนเพื่อพิจารณาแผน หลังจากไต่สวนแล้ว ถ้าเห็นสมควรให้มีการดำเนินการตามแผน ศาลจะมีคำสั่งอนุมัติแผน แต่หากศาลไม่เห็นชอบด้วยก็จะมีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งให้ บสท. ทราบ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบและอนุมัติแผน กฎหมายกำหนดให้ บสท. โฆษณาคำสั่งนั้นในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน คำสั่งศาลที่อนุมัติแผน หรือไม่เห็นชอบและสั่งยกคำร้องนั้น คำสั่งของศาลดังกล่าวถือเป็นที่สุด⁴⁸ ซึ่งหมายความว่าลูกหนี้หรือ บสท. จะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปไม่ได้ อนึ่ง การดำเนินคำร้องขอต่อศาลดังกล่าว บสท. ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลทั้งปวง⁴⁹

⁴⁶ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 62 วรรคสาม

⁴⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 63 วรรคแรก

⁴⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 63 วรรคสอง

⁴⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.2544 มาตรา 63 วรรคสาม

3.3.8 อำนาจของ บสท. ในการบริหารแผน

บสท. มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารแผนตามมาตรา 64 ดังนี้

(1) ควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้

บสท. มีอำนาจในการควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ แต่การดำเนินการดังกล่าวจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการของลูกหนี้เท่านั้น สำหรับหลักเกณฑ์ในการควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ บสท. ได้กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการ บสท. ๙ ว่านิติบุคคลอื่นที่ลูกหนี้ของ บสท. จะควบหรือรวม ต้องมีสถานะทางการเงินที่มั่นคงกว่าลูกหนี้ หรือมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือมีโอกาสทางธุรกิจที่ดีกว่า ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ลูกหนี้และ บสท. และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างการดำเนินกิจการต่อไปของลูกหนี้กับการควบหรือรวมกิจการแล้ว การควบกิจการหรือรวมกิจการจะทำให้ลูกหนี้มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น หรือทำให้ต้นทุนการผลิตและการดำเนินงานลดลง⁵⁰

สำหรับขั้นตอนของการเสนอให้มีการควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ ผู้ทำแผนจะต้องเสนอแผนต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อขอควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ และคณะกรรมการบริหารก็เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ บสท. เพื่ออนุมัติให้ดำเนินการควบหรือรวมกิจการ แต่ถ้าการควบหรือรวมกิจการดังกล่าวนั้นมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการแข่งขันโดยเสรีประโยชน์ของผู้บริโภค หรือการพัฒนาภาคการผลิตที่เกี่ยวข้องดังนี้คณะกรรมการต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน แล้วให้ บสท. ดำเนินการให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และเมื่อมีการอนุมัติให้ควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้แล้วกฎหมายให้สิทธิพิเศษแก่ บสท. โดยมีให้นำเอาบทบัญญัติในลักษณะ 22 หนึ่งส่วนและบริษัท หมวดที่ 4 ส่วนที่ 9 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติในหมวดที่ 12 การควบบริษัทแห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าว⁵¹ ซึ่งหมายความว่า การควบหรือรวมกิจการของลูกหนี้ที่ได้รับอนุมัติโดยชอบแล้ว ไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พรบ. บริษัทมหาชนจำกัด ฯ)

⁵⁰ ประกาศคณะกรรมการบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 34

⁵¹ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 65

(2) ยุบเลิกกิจการบางส่วนของผู้ถือหุ้น

บสท. มีอำนาจในการยุบเลิกกิจการบางส่วนของผู้ถือหุ้นได้หาก บสท. พิจารณาแล้วเห็นว่ากิจการยุบเลิกกิจการบางส่วนของผู้ถือหุ้นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับโครงสร้างกิจการ เช่น บสท. อาจจะยุบเลิกกิจการของผู้ถือหุ้นในบางส่วนที่ไม่สามารถจะดำเนินต่อไปได้ หรือหากดำเนินต่อไปก็จะยิ่งทำให้สถานะทางการเงินของผู้ถือหุ้นแย่ลง ทั้งนี้การยุบเลิกดังกล่าวอาจจะกำหนดขึ้นเพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกิจการ และเพื่อความสะดวกในการบริหารแผนของ บสท.

(3) ดำเนินการเพื่อให้เจ้าหนี้อื่นได้รับชำระหนี้

ในการปรับโครงสร้างกิจการของผู้ถือหุ้นของ บสท. นั้น เจ้าหนี้อื่นสามารถเข้าร่วมกระบวนการได้ซึ่ง บสท. ก็มีอำนาจในการดำเนินการเพื่อให้เจ้าหนี้อื่นซึ่งเข้าร่วมในการปรับโครงสร้างกิจการนั้นได้รับชำระหนี้ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับหลักเกณฑ์ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการตาม พรบ.ล้มละลาย ฯ ที่กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ภายใน 1 เดือนนับตั้งแต่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทำแผน⁵² อย่างไรก็ตาม กรณีต่างกันตรงที่กฎหมายฟื้นฟูกิจการกำหนดให้เจ้าหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ประเภทใดก็สามารถยื่นขอรับชำระหนี้ได้ ในขณะที่กฎหมายปรับโครงสร้างกิจการจะกำหนดให้เฉพาะเจ้าหนี้ที่เข้าร่วมในกระบวนการปรับโครงสร้างกิจการเท่านั้นที่มีสิทธิในการได้รับชำระหนี้

(4) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

นอกจากอำนาจในการดำเนินการข้างต้นแล้ว บสท. ยังมีอำนาจในการดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบอีกด้วย ซึ่งในขณะนี้ บสท. มีอำนาจในการเข้าร่วมกิจการกับบุคคลอื่นหรือถือหุ้นในบริษัทอื่นเพื่อจัดการผลประโยชน์ของ บสท. อันจะช่วยในการเพิ่มมูลค่าและเป็นประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของ บสท. แต่การเข้าร่วมกิจการกับบุคคลใดๆ ดังกล่าวจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมทุนอย่างชัดเจน นอกจากนี้ บสท. ยังมีอำนาจในการพิจารณาแปลงหนี้ของผู้ถือหุ้นเป็นทุนอีกด้วย⁵³

⁵² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/26

⁵³ ประกาศคณะกรรมการบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 35

3.3.9 การแต่งตั้งผู้บริหารแผนและผู้กำกับดูแลการบริหารงาน

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุมัติแผนแล้ว บสท. จะต้องแต่งตั้งผู้บริหารแผนและผู้กำกับดูแลการบริหารแผน และเมื่อมีการแต่งตั้งบุคคลทั้งสองแล้วก็ให้ลงโฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน⁵⁴

ในกรณีที่ลูกหนี้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการของ บสท. และไม่ปรากฏพฤติการณ์อันแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารของลูกหนี้กระทำการอันไม่สุจริต ให้ บสท. ดำเนินการให้ผู้จัดทำแผนปรึกษาหารือกับผู้บริหารของลูกหนี้อย่างใกล้ชิด และพิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้บริหารแผนที่จัดทำขึ้น ทั้งนี้ภายใต้การกำกับดูแลของบุคคลซึ่ง บสท. แต่งตั้งตามเงื่อนไขที่ บสท. กำหนด⁵⁵

ในกรณีที่ผู้จัดทำแผนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผน หากปรากฏว่าการบริหารกิจการตามแผนที่กำหนดขึ้นไม่เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน ผู้บริหารแผนต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในแผนนั้นด้วย⁵⁶ นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้จัดทำแผนเป็นนิติบุคคล และกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือพนักงานของนิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลอื่นที่นิติบุคคลผู้จัดทำแผนหรือบุคคลดังกล่าวถือหุ้นอยู่แต่ละรายหรือหลายรายรวมกันตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป เป็นผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผน ก็ให้ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้จัดทำแผนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผนเช่นกัน ซึ่งหากการบริหารแผนไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารแผนก็ต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในแผนด้วย⁵⁷

3.3.10 อำนาจและหน้าที่ของผู้บริหารแผน

หลังจากที่ บสท. แต่งตั้งผู้บริหารแผนแล้ว ผู้บริหารแผนจะมีอำนาจในการดำเนินการสองลักษณะ ได้แก่ 1) อำนาจในการบริหารแผน และ 2) อำนาจพิเศษ ดังนี้

⁵⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 66 วรรคแรก

⁵⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 66 วรรคสอง

⁵⁶ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 66 วรรคสาม

⁵⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 66 วรรคสี่

(2) อำนาจพิเศษ

ในระหว่างระยะเวลาของการบริหารแผน นอกจากอำนาจในการบริหารแผนแล้ว ผู้บริหารแผนยังมีอำนาจพิเศษในการดำเนินการเกี่ยวกับลูกหนี้ที่อีกบางประการหากเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างกิจการตามที่กำหนดไว้ในแผน แต่ทั้งนี้ต้องได้รับอนุมัติจาก บสท. ก่อน ซึ่งอำนาจในการดำเนินการดังกล่าวได้กำหนดไว้ในมาตรา 69 และประกาศคณะกรรมการ บสท. เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ดังนี้

- ก. ลดทุน เพิ่มทุน หรือจัดสรรหุ้นเพิ่มทุน
- ข. ปรับปรุงแก้ไขการบริหารงาน
- ค. แต่งตั้งหรือถอดถอนพนักงานของลูกหนี้ทุกระดับ
- ง. ดำเนินการควบกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนของลูกหนี้
- จ. โอนสิทธิตามสัญญา โอนหลักประกัน หรือโอนทรัพย์สินให้บุคคลอื่น
- ฉ. ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก บสท. แล้ว

การดำเนินการตามข้อ ก. ถึง ฉ. ดังกล่าว ผู้บริหารแผนได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีมติหรือมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยให้ถือว่าการอนุมัติของคณะกรรมการบริหารของ บสท. เป็นมติหรือมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การดำเนินการตาม ก. ถึง ฉ. ดังกล่าวนี้อาจต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้หรือแจ้งให้เจ้าหนี้ หรือบุคคลอื่นใดทราบก่อน ก็มีให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับ แต่ผู้บริหารแผนต้องลงโฆษณาการดำเนินการนั้นในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน⁶²

นอกจากอำนาจของผู้บริหารตามที่กำหนดไว้ดังกล่าว ผู้บริหารแผนยังมีหน้าที่อื่นที่ต้องดำเนินการอีก ซึ่งได้แก่การจัดทำรายงานการปฏิบัติตามแผน รวมทั้งผลการดำเนินงานของกิจการลูกหนี้เสนอต่อกรรมการผู้จัดการเป็นรายไตรมาส นอกจากนี้ ผู้บริหารแผนอาจเสนอขอแก้ไขแผนได้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อให้การปรับโครงสร้างกิจการสำเร็จลุล่วงไปได้โดยจะต้องชี้แจงถึงเหตุผลของการเสนอขอแก้ไขแผน และแนวทางของแผนที่แก้ไขโดยละเอียด⁶³

⁶² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 69 วรรคสอง

⁶³ ประกาศคณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 45 - 46

3.3.11 หน้าที่ของผู้กำกับดูแลการบริหารแผน

ผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเป็นบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของลูกหนี้เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารแผนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการปรับโครงสร้างกิจการ โดยผู้กำกับดูแลการบริหารแผนจะต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของผู้บริหารแผนเพื่อนำส่ง บสท. ทุกเดือน ซึ่งหากผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่าผู้บริหารแผนมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนหรือกระทำการใดอันเป็นการเสียหายต่อลูกหนี้หรือผิดวัตถุประสงค์ในการปรับโครงสร้างกิจการ ให้ทักท้วงเป็นหนังสือต่อผู้บริหารแผนโดยระบุพฤติกรรมแห่งการกระทำอันเป็นมูลเหตุแห่งการทักท้วงนั้นด้วย⁶⁴

มูลเหตุของการที่ผู้กำกับดูแลการบริหารแผนจะทักท้วงนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการของผู้บริหารแผนไม่ได้ช่วยให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ได้ตามที่กำหนดไว้ในแผน หรือแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการตามแผนจะต้องมีการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีประโยชน์ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ (Core Asset) ออกไป⁶⁵

ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลการบริหารแผนพบประเด็นปัญหาใดๆ ที่จะมีผลกระทบต่อกิจการของลูกหนี้ ให้ผู้กำกับดูแลการบริหารแผนรายงานต่อคณะกรรมการบริหาร พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไข เพื่อให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาด้วย⁶⁶

3.3.12 การถอดถอนผู้บริหารแผน

เมื่อผู้บริหารแผนได้รับหนังสือทักท้วงจากผู้กำกับดูแลการบริหารแผนแล้ว ผู้บริหารแผนต้องพิจารณาคำทักท้วงโดยปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้กำกับดูแลการบริหารแผน ในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ก็ให้เสนอเรื่องให้ บสท. เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของ บสท. ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ บสท. เห็นว่าคำทักท้วงของผู้กำกับดูแลการบริหารแผนนั้นมีเหตุผลอันสมควร และการให้ผู้บริหารแผนปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจะเป็นการเสียหายต่อการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ บสท. มีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารแผนและแต่งตั้งผู้บริหารแผนคนใหม่⁶⁷

⁶⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 70

⁶⁵ จอมทรัพย์ ไลจาเยะ, 108 คำถาม บสท. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545), หน้า 80.

⁶⁶ ประกาศคณะกรรมการบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการในการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ ข้อ 48

⁶⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 70 วรรคสอง

ผู้บริหารแผนที่ถูกถอดถอนดังกล่าวไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายหรือค่าชดเชยใด ๆ ไม่ว่าจะมิระบไว้ในสัญญาตั้งผู้บริหารแผนหรือไม่ก็ตาม แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิ บสท. ที่จะเรียกค่าเสียหายจากผู้บริหารแผน ค่าเสียหายที่เรียกได้นั้น เมื่อหักค่าใช้จ่ายของ บสท. ตามที่ บสท. กำหนดแล้ว บสท. ก็จะจ่ายเป็นค่าชดเชยให้แก่ลูกหนี้

3.3.13 ข้อจำกัดสิทธิ (Automatic Stay)

มาตรการข้อจำกัดสิทธิ หรือ Automatic Stay เป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการปรับโครงสร้างกิจการ ซึ่งกฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันมิให้เกิดอุปสรรคในการปรับโครงสร้างกิจการ อันจะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อจำกัดสิทธินี้เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งอนุมัติแผนปรับโครงสร้างกิจการจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือวันที่ยุติการปรับโครงสร้างกิจการ ซึ่งข้อจำกัดสิทธิดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดสิทธิบุคคลดังต่อไปนี้

(1) จำกัดสิทธิเจ้าหนี้

ในการปรับโครงสร้างกิจการ จำเป็นที่จะต้องไม่ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆต่อลูกหนี้และทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางที่เป็นการขัดขวางต่อการปรับโครงสร้างกิจการ ดังนั้นกฎหมายจึงบัญญัติให้ศาลระงับการพิจารณาคดีที่มีผู้ฟ้องลูกหนี้สำหรับสิทธิเรียกร้องใดต่อศาลไว้ก่อนจนกว่าสิ้นสุดระยะเวลาการบริหารแผน⁶⁸ ห้ามมิให้ถือว่าลูกหนี้มีหนี้สินส่วนตัวอันจะเป็นมูลเหตุในการขอฟื้นฟูกิจการหรือฟ้องคดีล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย⁶⁹ รวมตลอดถึงการห้ามบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นหลักประกันแห่งหนี้หรือไม่ หรือแม้แต่ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีการบังคับคดีไว้ก่อนแล้ว ก็ให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ นอกจากนี้เจ้าหนี้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อสัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์จะถูกห้ามมิให้ติดตามและเอาคืนทรัพย์สินดังกล่าวซึ่งอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว หรือในกรณีที่มีการฟ้องคดีไว้แล้ว ก็ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ก่อน⁷⁰ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้อีกด้วย⁷¹

⁶⁸ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (1)

⁶⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (4)

⁷⁰ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (5) - (6)

⁷¹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (9)

มาตรการ Automatic Stay นี้จะก่อให้เกิดสภาวะหยุดนิ่ง ซึ่งหากไม่มีมาตรการนี้ ความสำเร็จของการปรับโครงสร้างกิจการก็คงเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากบรรดาเจ้าหนี้ ต่างก็จะใช้สิทธิของตนในการฟ้องร้องบังคับคดี ซึ่งอาจจะทำให้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเหลือเพียงพอที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ซึ่งเจ้าหนี้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดย่อมได้แก่เจ้าหนี้มีประกันเพราะไม่อาจจะบังคับเอาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันได้ อย่างไรก็ตาม มาตรการนี้ยังคงจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการและปรับโครงสร้างกิจการต่อไป

(2) จำกัดสิทธิลูกหนี้

เมื่อมีการปรับโครงสร้างกิจการ กฎหมายจำเป็นต้องกำหนดห้ามมิให้ลูกหนี้เลิกบริษัท ไม่ว่าจะเป็นที่ลูกหนี้ขอเลิกเองหรือถูกสั่งให้เลิกโดยนายทะเบียนนิติบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากการมีสภาพนิติบุคคลของลูกหนี้เป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับโครงสร้างกิจการ เนื่องจากลูกหนี้ยังคงต้องดำเนินธุรกิจต่อไปในช่วงที่มีการปรับโครงสร้างกิจการ ดังนั้นหากมีการเลิกนิติบุคคลอันทำให้ลูกหนี้ไม่มีสภาพนิติบุคคลตามกฎหมาย ลูกหนี้อย่อมไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ดังนั้นจึงต้องมีการห้ามมิให้มีการเลิกหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้⁷² นอกจากนี้ยังต้องมีการกำหนดห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินอีกด้วย เว้นแต่ในกรณีที่เป็นเพื่อให้การดำเนินกิจการตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้⁷³

(3) หน่วยงานที่กำกับดูแลลูกหนี้

ในบางกรณี การประกอบธุรกิจบางประเภทจะกระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาต ซึ่งในการอนุญาตจะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้รับอนุญาตไว้ และโดยทั่วไปแล้วสถานะทางการเงินก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณาให้ใบอนุญาต ดังนั้นในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสบปัญหาทางการเงิน จึงอาจเป็นเหตุให้ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งหากมีการเพิกถอนใบอนุญาตแล้ว ลูกหนี้อย่อมไม่สามารถประกอบธุรกิจนั้นต่อไปได้อันจะส่งผลกระทบต่อการปรับโครงสร้างกิจการ ดังนั้นจึงได้มีข้อกำหนดห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้หยุดประกอบกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้⁷⁴

⁷² พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (2)

⁷³ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (7)

⁷⁴ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 (3)

มาตรการข้อจำกัดสิทธิทุกข้อที่กล่าว หากมีการฝ่าฝืน กฎหมายจะถือว่าการฝ่าฝืนหรือการดำเนินการนั้นเป็นโมฆะ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดสิทธิดังกล่าวไม่ใช่บังคับกับการดำเนินการของ บสท. และผู้บริหารแผน⁷⁵ ซึ่งหมายความว่าทั้งผู้บริหารแผน และ บสท. สามารถที่จะดำเนินการข้อที่ห้ามไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างกิจการ

3.3.14 การยุติการปรับโครงสร้างกิจการ

เมื่อผู้บริหารแผน หรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนเห็นว่าเงื่อนไขใด ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนปรับโครงสร้างกิจการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น มิได้เกิดขึ้นตามที่กำหนดไว้ หรือการบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์อีกต่อไป ผู้บริหารแผนต้องเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อขออนุมัติยุติการปรับโครงสร้างกิจการและดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้ และขายทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้กับ บสท. หากลูกหนี้ให้ความยินยอม หรือในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ยินยอม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้ล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน ซึ่งขั้นตอนของการยุติการปรับโครงสร้างกิจการดังกล่าว สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) เหตุแห่งการยุติการปรับโครงสร้างกิจการ

เมื่อแผนปรับโครงสร้างกิจการได้รับอนุมัติจากศาลแล้ว ผู้บริหารแผนก็ต้องดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ตามแผนนั้น แต่หากการบริหารแผนหรือการปรับโครงสร้างกิจการไม่สำเร็จตามแผน ก็จะต้องยุติการปรับโครงสร้างกิจการดังกล่าว ซึ่งเหตุแห่งการยุติการปรับโครงสร้างกิจการจะมีอยู่ 3 ประการ ซึ่งจะเป็นการพิจารณาโดยผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนหากพิจารณาแล้วเห็นว่า

- ก. เงื่อนไขใด ๆ ที่กำหนดไว้ในการบริหารแผนนั้นมิได้เกิดขึ้นตามที่กำหนดไว้ หรือ
- ข. การบริหารแผนต่อไปจะทำให้เกิดหนี้สินแก่ลูกหนี้มากขึ้น หรือ
- ค. มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนทำให้การปรับโครงสร้างกิจการไม่เกิดประโยชน์ต่อเจ้าหนี้หรือลูกหนี้

เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผนจะต้องรายงานให้กรรมการบริหารทราบโดยเร็ว พร้อมทั้งข้อเสนอแนะว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไป⁷⁶

⁷⁵ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 71 วรรคสาม

⁷⁶ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 72 วรรคแรก

(2) การดำเนินการหลังจากยุติการปรับโครงสร้างกิจการ

เมื่อคณะกรรมการบริหารพิจารณาแล้วเห็นด้วยกับข้อเสนอของผู้บริหารแผนหรือผู้กำกับดูแลการบริหารแผน ก็ให้ขออนุมัติจากคณะกรรมการ บสท. เพื่อยุติการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ และให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

ก. ในกรณีลูกหนี้เห็นชอบด้วยที่จะให้ยุติการปรับโครงสร้างกิจการ ก็ให้ดำเนินการเลิกกิจการของลูกหนี้และขายทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่ บสท. ในกรณีเช่นนี้ เมื่อ บสท. ได้รับชำระหนี้เท่าไร ก็ให้หนี้ที่เหลือเป็นอันพับกันไป และให้บุคคลซึ่งค้ำประกันหนี้ดังกล่าวไว้เป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันด้วย

ข. ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่เห็นชอบด้วยที่จะให้ยุติการปรับโครงสร้างกิจการตาม ก. ก็ให้ บสท. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันล้มละลาย และให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันเด็ดขาดทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการไต่สวน⁷⁷

จะเห็นได้ว่าในกรณีที่การปรับโครงสร้างกิจการไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ กฎหมายก็ยังให้โอกาสกับลูกหนี้พอสมควรในการที่จะหลุดพ้นจากหนี้สิน แม้จะยุติการปรับโครงสร้างกิจการแล้วก็ยังคงต้องให้ลูกหนี้ยินยอมก่อน จึงจะสามารถนำทรัพย์สินออกขายเพื่อชำระหนี้คืน บสท. ได้ แต่ถ้าลูกหนี้ไม่ยินยอม บสท. ก็ต้องใช้อำนาจทางศาลล้มละลายต่อไป⁷⁸ ซึ่งในกรณีนี้จะก่อให้เกิดผลร้ายต่อลูกหนี้เป็นอย่างมากเนื่องจาก บสท. มีอำนาจในการร้องขอให้ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ทันทีโดยไม่ต้องไต่สวน

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่การบริหารแผนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามแผน คือตามที่กำหนดไว้ 5 ปี หรือตามที่คณะกรรมการบริหารของ บสท. อนุมัติให้ขยายเวลาการบริหารแผนออกไปไม่เกิน 3 ปี หรือการปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้แล้วเสร็จ สุดแต่ระยะเวลาใดจะถึงก่อน ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันในหนี้รายนั้นเป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวง เว้นแต่บรรดาหนี้ที่ บสท. เห็นว่าควรผ่อนระยะเวลาให้ลูกหนี้ชำระต่อไปภายหลังจากระยะเวลาดังกล่าวในกรณีเช่นนี้ คงให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกันที่ทำไว้เดิม⁷⁹

⁷⁷ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 72 วรรคสอง

⁷⁸ ไพโรจน์ อาจารย์ภา, คำอธิบายกฎหมายบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย, หน้า 90.

⁷⁹ พระราชกำหนดบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย มาตรา 73

3.4 ความคาบเกี่ยวระหว่างกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

การปรับโครงสร้างกิจการ ตาม พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ มีแนวคิดและวัตถุประสงค์ที่คล้ายกันมากเมื่อเทียบกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ ตาม พรบ.ล้มละลาย ฯ กล่าวคือกฎหมายทั้งสองมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำให้สามารถฟื้นตัวและดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เพราะหากปล่อยให้ลูกหนี้ต้องปิดกิจการหรือล้มละลายไป ย่อมจะมีผลเสียมากกว่า และโอกาสที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้เต็มตามจำนวนก็จะหมดไป แต่หากมีการปรับโครงสร้างกิจการหรือการฟื้นฟูกิจการโดยกระบวนการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็จะทำให้ลูกหนี้สามารถฟื้นตัวได้ ดังนั้นการมีกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการและกฎหมายฟื้นฟูกิจการบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินย่อมเป็นการเพิ่มทางเลือกในการดำเนินการกับบริษัทที่มีหนี้สินจำนวนมากและประสบกับปัญหาทางการเงินได้เป็นอย่างดี

ที่ผ่านมา การฟื้นฟูกิจการไม่สามารถช่วยฟื้นฟูธุรกิจและการดำเนินกิจการของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากนัก เนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการต้องผ่านกระบวนการทางด้านศาล ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและก่อให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินการ เนื่องจากต้องมีบุคคลหลักถึง 5 กลุ่ม ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟู ซึ่งได้แก่ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ผู้ทำแผน/ผู้บริหารแผน ศาล และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการและไม่ทันการณ์ต่อการฟื้นฟูฐานะกิจการของลูกหนี้ และย่อมจะส่งผลกระทบต่อเจ้าหนี้ สถาบันการเงิน รวมไปถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมอีกด้วย

ดังนั้น จึงได้มีการออกกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการเพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการบัญญัติไว้ใน พรก.บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ฯ หมวด 4 เรื่องการบริหารสินทรัพย์ ด้อยคุณภาพ ส่วนที่ 2 เรื่องการปรับโครงสร้างกิจการ เนื่องจากกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการนี้เน้นที่ความรวดเร็วและความมีประสิทธิภาพในการดำเนินการเป็นหลัก โดยการพิจารณาและดำเนินการปรับโครงสร้างกิจการจะกระทำโดย บสท.ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้โดยตรง โดยมีการผ่านกระบวนการทางศาลน้อยมาก และไม่ต้องการข้องเกี่ยวกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เลย ดังนั้น การปรับโครงสร้างกิจการจึงสามารถที่จะช่วยเหลือลูกหนี้ได้รวดเร็วกว่าการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลาย

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการปรับโครงสร้างกิจการจะมีการบัญญัติเป็นกฎหมายแยกต่างหากจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการ แต่แนวคิดและหลักการโดยทั่วไป รวมไปถึงหลักเกณฑ์

และวิธีการในการดำเนินการ มีลักษณะใกล้เคียงกันอย่างยิ่ง กล่าวคือ กฎหมายปรับโครงสร้างกิจการมีการนำหลักเกณฑ์และวิธีการของกฎหมายฟื้นฟูกิจการมาใช้ เพียงแต่ว่าผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นตัวเจ้าหน้าที่เอง ซึ่งได้แก่ บสท. ในขณะที่กฎหมายฟื้นฟูกิจการ เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้เอง แต่ต้องใช้อำนาจของศาลเป็นที่พึ่ง

ในเรื่องการปรับโครงสร้างกิจการยังคงมีปัญหาและข้อพิจารณาบางประการซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะนำมาศึกษาและวิเคราะห์ ซึ่งหากประเด็นใดที่กฎหมายปรับโครงสร้างกิจการสามารถนำลักษณะของกฎหมายฟื้นฟูกิจการมาเปรียบเทียบได้ ผู้เขียนก็จะนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน แต่หากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายฟื้นฟูกิจการในประเด็นที่จะสามารถนำมาเปรียบเทียบได้ ผู้เขียนก็จะนำหลักของกฎหมายต่างประเทศมาเทียบเคียงกัน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงข้อพิจารณาและแนวทางการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายปรับโครงสร้างกิจการ ซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอต่อไปในบทที่ 4 และ 5